

До спеціалізованої вченої ради
К 26.503.01
у Науково-дослідному інституті
публічного права
03118, м. Київ, вул. Козацька, 116

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Курила Володимира Івановича на дисертацію Макогонюк Юлії Юріївни
«Організаційно-правове забезпечення права на доступ до публічної
інформації в екологічній сфері України», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертації. Сьогодні Україна стоїть на шляху інтеграції до стандартів ЄС з питань формування глобального інформаційного суспільства. Забезпечення громадян нашої держави загальним доступом до інформації стає досить важливим в умовах швидкого технологічного та інформаційного розвитку.

Конституцією України закріплено право кожного на безпечне для життя та здоров'я довкілля. Конституційними гарантіями цього права, зокрема, є право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також заборона будь-кому таку інформацію засекречувати (стаття 50 Конституції України). Тому, одними із домінантних складових суспільно-правових інструментів досягнення цієї конституційної мети є поширення інформації та забезпечення якості інформації, що є суспільним надбанням, особливо інформації, яка була створена органами державної влади, та організація відкритого та рівного доступу для усіх громадян до знань та корисної інформації.

Наразі існує досить значна кількість негативних чинників, які таким чином іншим чином шкідливо впливають на навколишнє природне середовище, наслідки яких відомі усьому світові. Натомість, з іншого боку, важливим чинником є формування екологічної сфери інформаційного суспільства для

забезпечення гарантій безпечного життя людини. Таким чином, як зазначає дисертант виникає об'єктивна потреба у осмисленні й аналізі як теоретико-методологічних проблем забезпечення права особи на доступ до публічної інформації в екологічній сфері, так і проблем формування адміністративно-правового, інформаційно-правового, інституційного та організаційного забезпечення зазначеного права в екологічній сфері.

Усе вищесказане свідчить про актуальність та своєчасність наукового дослідження Макогонюк Юлії Юріївни «Організаційно-правове забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України», яке певним чином позитивно сприяє розвитку в формуванні розвинутого інформаційного суспільства в екологічній сфері України.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У процесі проведення наукового дослідження, автор використала ґрунтовну та об'ємну кількість загально-філософських, загально-наукових і спеціальних методів наукового пізнання, серед яких виділяється діалектичний, історичний, логічний, системно-структурний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, формально-юридичний методи та метод системного аналізу, які допомогли дисертанту обдуманно підійти до обраної дисертаційної проблематики.

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі вивчення наукових праць у галузі права, міжнародного та чинного законодавства України, узагальнення практики їх реалізації визначити сутність та особливості права особи на доступ до публічної інформації в екологічній сфері, організаційно-правове забезпечення зазначеного права та розпорядників публічної інформації в екологічній сфері, надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного законодавства України стосовно забезпечення права особи на доступ до публічної інформації, у тому числі й у екологічній сфері. Відповідно до поставленої мети, дисертант поставила перед собою задачі, які, як показав аналіз роботи, вона якісно виконала.

Значною перевагою роботи є те, що вона становить як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та може бути використана: у науково-дослідній сфері; у правотворчості та правозастосовній діяльності; у навчальному процесі.

Структурно робота складається із вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Отже, аналіз змісту роботи свідчить про її логічну структурну побудову, ґрунтовність дослідження та високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертації.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного та інформаційного права комплексним дослідженням організаційно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України.

Дисертантом вперше аргументовано існування у органів виконавчої влади України, що функціонують в екологічній сфері, як адміністративно-правових, так і інформаційно-правових повноважень задля реалізації функцій державного управління та інформаційної функції; доведено, що зазначені органи є учасниками інформаційних відносин (правовідносин) як розпорядники публічної інформації в екологічній сфері.

Також автором поглиблено розуміння змісту екологічної сфери України як системного утворення, складовими якого постають основні суспільні відносини щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, формування, збереження та раціонального використання екологічної мережі; забезпечувальні суспільні відносини – управлінські, інформаційні.

На підставі результатів проведеного дисертаційного дослідження здобувачем удосконалено уявлення про склад інформації, яка створюється органами виконавчої влади України, що функціонують в екологічній сфері: інформація за запитами суб'єктів владних повноважень (управлінська

інформація); інформація за запитами фізичних та юридичних осіб (публічна інформація).

Заслуговує уваги наукове розуміння автора значення юридичної відповідальності за порушення права особи на доступ до публічної інформації в екологічній сфері, яка не лише безпосередньо сприяє законності забезпечення доступу особи до зазначеної інформації, але й впливає на забезпечення належного рівня охорони навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки.

Викладене дозволяє стверджувати про ґрунтовно визначену наукову новизну дисертації Ю. Ю. Макогонюк, яка на підставі аналізу вітчизняної та зарубіжної нормативно-правової бази, праць вчених-юристів, розкрила та визначила основні аспекти судового забезпечення задля ефективної діяльності системи правосуддя.

Наукова і практична цінність дисертації. Аналіз змісту роботи свідчить про самостійне, завершене, аргументоване, комплексне дослідження і дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Вдала архітектоніка роботи доводить науково вивіреним та аргументованим підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, з використанням останніх досягнень науки адміністративного та інформаційного права. Усі сформовані в ньому положення й висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

Основні положення та результати дисертації відображено у п'яти наукових статтях, чотири із яких – у вітчизняних фахових виданнях з юридичних наук, одна – у зарубіжному фаховому виданні, а також у двох тезах доповідей, опублікованих за результатами науково-практичних конференцій.

Заслуговує на увагу позиція автора щодо значення навколишнього середовища, складовими якого постають: 1) навколишнє природне середовище (охоплює компоненти природного середовища, природні об'єкти та природно-антропогенні об'єкти, а саме природні об'єкти, змінені у результаті господарської чи іншої діяльності людини); 2) навколишнє середовище (охоплює антропогенні об'єкти та частину природно-антропогенних об'єктів, а саме об'єктів, створених людиною, які мають властивості природних об'єктів, рекреаційне і захисне значення, проте не є природними об'єктами). У вузькому ж значенні навколишнє середовище є системним утворенням, складовими якого постають антропогенні об'єкти та частина природно-антропогенних об'єктів, а саме об'єктів, створених людиною, які мають властивості природних об'єктів, рекреаційне і захисне значення, проте не є природними об'єктами (С.37).

На високому доктринальному рівні досліджено проблемні питання, які виникають під час реалізації права особи на доступ до публічної інформації в екологічній сфері, та виявлено законодавчі прогалини, а саме: 1) щодо відсутності у підзаконних нормативно-правових актах в екологічній сфері положень стосовно закріплення конкретних організаційних заходів задля належного надання публічної інформації в екологічній сфері за запитами особи на інформацію; 2) щодо недостатнього висвітлення у підзаконних нормативно-правових актах в екологічній сфері кола відповідальних осіб та структурних підрозділів розпорядників з питань доступу до публічної інформації в екологічній сфері, їх завдань, функцій та повноважень; 3) щодо відсутності порядку надання запитів на публічну інформацію в екологічній сфері за допомогою телефону або електронної пошти; 4) щодо існування неналежної процедури прийняття рішення розпорядником публічної інформації в екологічній сфері (відстрочка, задоволення, відмова у задоволенні запиту особи) (С.145).

Обґрунтованою в роботі є позиція автора щодо контролю за діяльністю державних органів з боку інститутів громадянського суспільства, який значно сприятиме становленню правової держави та інформаційного суспільства в

Україні, а також допоможе державі створювати умови для реалізації передусім громадянами своїх інформаційних прав (С. 163).

Грунтовно автор підійшла до удосконалення юридичної відповідальності у сфері доступу до публічної інформації в екологічній сфері та слушно зазначила, що юридична відповідальність за порушення порядку надання доступу до публічної інформації в екологічній сфері: по-перше, безпосередньо сприяє забезпеченню доступу до публічної інформації в екологічній сфері; по-друге, у свою чергу, впливає на рівень охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, формування, збереження та раціонального використання екомережі (С.186).

У висновках дисертації сформульовано низку пропозицій і рекомендацій, спрямованих на нове розв'язання наукового завдання щодо визначення організаційно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері в умовах інформаційного суспільства в Україні.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – основні положення та висновки дисертації використані при виконанні науково-дослідної теми № 110/58-ф «Правове регулювання охорони та відтворення лісів в Україні» (номер державної реєстрації 0113U003857) на кафедрі адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України університету (акт впровадження від 17.11.2016 р.); навчальному процесі – матеріали дисертації використані при викладанні навчальної дисципліни «Інформаційне право» та «Адміністративне право» для підготовки фахівців спеціальності «Правознавство» ОКР «Бакалавр» Сумського національного аграрного університету (акт впровадження від 21.12.2016 р.); правотворчості та правозастосовній діяльності – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані у процесі внесення змін та уточнень до нормативно-правових актів щодо доступу до публічної інформації.

Таким чином, дисертаційна робота має не лише високий науково-теоретичний рівень, а також практичну цінність, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Разом з тим, у дисертаційному дослідженні є певною мірою дискусійні положення, або не досить обґрунтовані твердження, чи позиції, що потребують додаткового уточнення, зокрема:

1. На ст.4 автор зазначає, що нею було проаналізовано низку наукових праць з тематики організаційно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України, проте на основі проведеного аналізу хотілося б побачити чи виявлено якісь суперечності у підходах їх авторів. Окрім того у дисертаційній роботі не проглядається авторський погляд щодо наукової позиції авторів проаналізованих робіт.

2. У дисертації запропоновано розглянути класифікацію публічної інформації в екологічній сфері за її змістом, проте такий підхід до цього виду класифікації потребує додаткового обґрунтування, зокрема чому обраний саме цей вид класифікації? (с. 59).

3. На стор. 81 здобувачем зазначено, що суб'єктивному праву осіб на публічну інформацію в екологічній сфері має відповідати юридичний обов'язок держави забезпечити таке право шляхом закріплення порядку його реалізації та системи гарантій дотримання такого порядку. Право на доступ до публічної інформації в екологічній сфері (у суб'єктивному розумінні), як і будь-яке суб'єктивне право, складається із сукупності правомочностей, які складають міру дозволеної поведінки. Хотілося б почути, які саме правомочності автор має на увазі?

4. У розділі 3.2 «Юридична відповідальність за порушення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері» відсутні статистичні дані щодо розгляду адміністративних справ зазначеної сфери в судах (с. 183).

5. Дисертант проаналізувала нормативні підстави адміністративної відповідальності за порушення права на доступ до публічної інформації в

екологічній сфері та суб'єкти їх вчинення (стор. 190). На мій погляд, було б доцільним виокремити окремі питання щодо процесуально-правових та організаційно-правових норм як складових адміністративної відповідальності.

Проте, зазначені зауваження лише свідчать про різносторонність обраної дисертантом проблематики, і ніяк не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Ю. Ю. Макогонюк та не знижують високий науковий рівень та практичне значення роботи.

Висновок. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, детально викладені в опублікованих автором наукових статтях та тезах доповідей на конференціях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повною мірою відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що дисертаційне дослідження Макогонюк Юлії Юріївни «Організаційно-правове забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України» є самостійним, завершеним, комплексним монографічним науковим дослідженням та має високий науково-теоретичний та прикладний рівень, а його автор - Макогонюк Юлія Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування
України В.І. Курило

Підписи завідувачів кафедр
Т.во нагаєвнича біггіска кадра *В.М. Шанова*

